

Met elkaar, voor elkaar

**Beleidskader Wet maatschappelijke ondersteuning en Wet publieke
gezondheid**

Gemeente Dalfsen 2013 - 2016

Inleiding

Visie

Dalfsen is een vitale gemeente waar kwaliteit van leven voorop staat. Burgers, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties in de kernen en in het buitengebied dragen samen met de gemeente de verantwoordelijkheid voor de sociaal krachtige samenleving die Dalfsen kenmerkt. Eigen kracht en mogelijkheden zijn leidend. Meedoen in de samenleving is uitgangspunt.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) heeft tot doel ervoor te zorgen dat alle burgers kunnen meedoen aan de lokale samenleving. In onze visie staat het behoud van de vitaliteit en kwaliteit van het leven in de kernen daarbij centraal. Burgers, maatschappelijke organisaties en gemeente zijn samen verantwoordelijk voor een sociaal krachtige samenleving. De eigen kracht is daarbij het leidend principe. Burgers worden aangesproken op hun kwaliteiten en op hun mogelijkheden een bijdrage te leveren aan de lokale samenleving. Wij vinden het belangrijk dat hier al op jonge leeftijd aandacht voor is. Jong geleerd is oud gedaan. Om die reden zal de gemeente in 2013 beleid ontwikkelen op 'maatschappelijk investeren'. Inwoners die in hun eigen leefomgeving en sociaal netwerk onvoldoende ondersteuning vinden kunnen terugvallen op professionele hulp. Voor ons is de menselijk maat belangrijk. Dalfsen krijgt in de komende jaren te maken met een dubbele ontgroening. Het aantal kinderen neemt af en het aantal ouderen neemt toe. Dat heeft gevolgen hebben voor het voorzieningenniveau in de gemeente. In de komende Wmo-beleidsperiode worden die gevolgen in kaart gebracht. En wordt hiervan bij beleidsontwikkeling rekenschap gegeven.

Samenhangend kader

De Wet maatschappelijke ondersteuning omvat een groot aantal beleidsterreinen: van ondersteuning van jongeren tot vrijwilligersbeleid. Van sociale samenhang tot verslavingszorg en van voorzieningen voor mensen met een beperking tot ondersteuning van mantelzorgers. Deze nota beschrijft het kader waarbinnen het beleid in de komende jaren op die terreinen in samenhang kan worden ontwikkeld en uitgevoerd. Maar dat is nog niet alles. Er staan drie complexe decentralisaties of transities op stapel. Het gaat dan om de functie extramurale begeleiding die uit de AWBZ wordt overgeheveld naar de Wmo en de Participatiewet die leidend wordt bij het streven naar versterking van de arbeidsparticipatie. Ook de totale jeugdzorg wordt een integrale verantwoordelijkheid van de gemeente.

Ten tijde van het opstellen van deze nota is landelijke besluitvorming over het invoeringstraject van twee van de drie transities door de Tweede Kamer geschorst. Wij zijn er vanuit gegaan dat uitstel geen afstel zou betekenen en de decentralisatieprocessen op hoofdlijnen door kunnen gaan. Tijdens de inspraakperiode van dit beleidskader is het regeerakkoord van het tweede kabinet Rutte bekend geworden. Hieruit blijkt dat de transities doorgang vinden. Het kabinet kondigt daarbij op een aantal onderdelen beleidsvoornemens aan die gevolgen voor de inrichting en uitvoering van het lokale Wmo-beleid kunnen hebben. Omdat deze voornemens pas onlangs bekend zijn geworden en deze nog verder uitgewerkt moeten worden, wordt daar in dit beleidskader niet specifiek op ingegaan. Dit beleidskader Wmo biedt grotendeels ruimte om landelijke wijzigingen in ons beleid te verwerken. Op sommige onderdelen kunnen de landelijke ontwikkelingen echter leiden tot noodzakelijke aanpassing van bestaand lokaal beleid.

De drie op handen zijnde transities liggen in onze optiek in het verlengde van de eerder ingezette kantelingoperatie Wmo. Concreet betekent dit dat bij uitwerking van de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor jeugdzorg, AWBZ en arbeidsparticipatie steeds de eigen verantwoordelijkheid en kracht van burgers belangrijke uitgangspunten zijn. De transities hebben ieder een eigen tempo en fasering, maar ze dagen uit tot een samenhangende aanpak in de context van het gemeentelijk Wmo-beleid. De veranderingen op het sociaal domein zijn ingrijpend, stellen hoge eisen, maar bieden ook ruimte om op lokaal niveau tot maatwerk aanpak te komen.

De Wet publieke gezondheid verplicht de gemeente om aandacht te besteden aan gezondheidsbevordering en preventief gezondheidsbeleid. De relatie met de Wmo ligt hier zo voor de hand dat het geen uitleg behoeft dat de uitgangspunten en beleidskaders voor het lokaal gezondheidsbeleid zijn geïntegreerd in de deze kadernota.

Rolverdeling

Wij gaan de uitdaging aan, maar kunnen dat niet alleen. Op sommige onderdelen werken we samen met andere gemeenten, bij andere kunnen we het geheel lokaal organiseren. Samenwerking met maatschappelijke organisaties is vanzelfsprekend. Burgers krijgen ruimte om hun verantwoordelijkheid te nemen en bijdragen leveren, maar dit schept ook verplichtingen. Immers door actief mee te doen zorgen zij ervoor dat het goed wonen is in hun eigen leefomgeving. Om burgers op de eigen verantwoordelijkheid aan te spreken mag van de gemeente verwacht worden dat zij betrokken is, geloofwaardigheid uitstraalt, zegt waar het op staat en afspraken nakomt. In de relatie met maatschappelijke organisaties is de gemeente een betrouwbare opdrachtgever en maatschappelijk partner. Wij zetten in op het versterken van de kwaliteit van de lokale samenleving door middel van een zoveel mogelijk integrale benadering van kerngericht werken. Dat vraagt om flexibiliteit in de eigen gemeentelijke organisatie en veranderingsbereidheid van medewerkers. Wij verwachten hetzelfde van maatschappelijke organisaties waarmee wordt samengewerkt. Het vinden van een nieuwe balans in de relatie tussen burgers, maatschappelijke organisaties en gemeente is een noodzakelijke, maar geen gemakkelijke opgave. Hiervoor bestaat geen blauwdruk. Op de weg daar naar toe wordt gebruik gemaakt van experimenten en het stimuleren van nieuwe, kleinschalige, initiatieven om het leren in de praktijk mogelijk maken. Wij kiezen waar mogelijk voor zelfstandige lokale regie, maar waar noodzakelijk, waar het een meerwaarde heeft, kiezen we ook voor samen optrekken met collega-gemeenten, bijvoorbeeld in regionaal verband.

De kanteling van de Wmo

De Wmo richt zich op een brede, meer of minder kwetsbare, doelgroep. Het doel van de wet is het bevorderen van of behouden van mogelijkheden voor burgers om te participeren in de samenleving. In de wet is daartoe de zogenaamde compensatieplicht geformuleerd. Dit wil zeggen dat de gemeente de verplichting heeft burgers die beperkingen ondervinden in hun mogelijkheden om maatschappelijk te participeren en beperkt zijn in hun zelfredzaamheid een voorziening te bieden. De voorziening kan materieel of immaterieel zijn (goederen of diensten), individueel of collectief. De compensatieplicht is geformuleerd in resultaatgerichte normen en niet in termen van (rechten op) voorzieningen. Voor de vorm waarin de individuele voorziening wordt verleend is in de Wmo de keuzevrijheid geïntroduceerd. Centraal in de Wmo staat de eigen verantwoordelijkheid, het benutten van eigen kracht en het inzetten van het eigen sociale netwerk. Allereerst zijn mensen zelf verantwoordelijk voor het zoeken naar manieren om maatschappelijk te kunnen participeren. Lukt dat niet, dan zoeken wij samen met hen naar een passende oplossing in de vorm van een collectieve of individuele voorziening. Wanneer dit van toepassing is wordt daarbij ook aandacht besteed aan het versterken van de eigen mogelijkheden. Daarmee vormt de Wmo een breuk met het traditioneel aanbod- en claimgericht verlenen van voorzieningen en zorg, zoals dat onder de WVG en de AWBZ het geval was. Dat proces staat bekend als de kanteling. Onderdeel van de Kanteling vormt ook het zogeheten 'gespreksmodel van de Kanteling'. Dat verwijst naar de manier waarop burgers die ondersteuning nodig hebben tegemoet getreden worden. Eerst en vooral uitgaan van de eigen kracht van burgers en hun sociale netwerk. In tweede instantie zoeken naar collectieve ondersteuningsarrangementen en pas in derde instantie oplossingen in de sfeer van individueel maatwerk. De uitgangspunten van 'de kanteling' vormen voor ons de basis voor de uitvoering van het Wmo-beleid en de invulling van de compensatieplicht. De overgang van de traditionele werkwijze naar de 'gekantelde' uitvoering is een cultuurverandering. Dat gaat niet van de ene dag op de andere. Zowel in beleid als in uitvoering wordt de werkwijze van de kanteling verder versterkt in deze beleidsperiode.

Uitgangspunten van Welzijn Nieuwe Stijl

Naast de kanteling zijn ook de bakens van Welzijn Nieuwe stijl belangrijk als uitgangspunten voor het stimuleren van maatschappelijke participatie in de komende periode. Dat geldt voor de gemeente zelf, maar ook voor samenwerkingspartners en maatschappelijke organisaties waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft. Welzijn Nieuwe Stijl en de uitgangspunten van de 'Kanteling' liggen in elkaars verlengde. Werken volgens Welzijn Nieuwe Stijl betekent:

- zoeken naar de werkelijke vraag van burgers in plaats van uitgaan van het aanbod aan dienstverlening ('de vraag achter de vraag').
- uitgaan van wat de burger zelf of met behulp van de omgeving kan en daarna bepalen of verdere ondersteuning nodig is (de 'eigen kracht' van de burger centraal).
- mensen die niet om ondersteuning kunnen, durven of willen vragen direct benaderen ('er op af').

- zoeken naar de ideale verhouding voor de toekomst tussen formele hulp (en afhankelijkheid daarvan) en ondersteuning vanuit het sociale netwerk van de burger.
- bieden van collectieve ondersteuning waar dat mogelijk is en individuele hulp als dit nodig is.
- samenwerken met partners om tot een samenhangend en volledig pakket van ondersteuning te komen, waarin de regie duidelijk is geregeld (integraal werken)
- duidelijke doelen stellen voor de korte en lange termijn en nagaan hoe die zijn te halen (resultaatgericht werken).
- ruimte geven aan de goed opgeleide professional om te werken en te handelen volgens zijn of haar kennis, ervaring en vaardigheden.

Het begrip Welzijn Nieuwe Stijl geeft al aan dat deze ontwikkeling met welzijnsorganisaties wordt ingezet. Wij gaan met deze organisaties gezamenlijk vormgeven aan de hierboven genoemde uitgangspunten, en niet alleen met hen. De uitgangspunten zijn echter breder van toepassing. Ook met andere organisaties werkzaam in de kernen of voor de gemeente als geheel gaan we aan de slag op basis van deze uitgangspunten. Daarbij wordt samenwerking en onderlinge afstemming gestimuleerd. Dit kan leiden tot het opnieuw afwegen van de schaal waarop organisaties werkzaam zijn. .

Participatie

Uitgangspunten als uitgaan van vraag bij de burger en cliënt, komen tot een goede samenhang tussen eigen kracht en ondersteuning, versterking van preventie en zorg dragen dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie houden, vraagt om het goed inrichten van beleid en vooral van de uitvoering daarvan. Samenspraak met en betrokkenheid vanuit de lokale samenleving en cliënten is daar bij van belang. Individuele contacten met cliënten leiden soms tot verbeteringen en of veranderingen. Participatie is meer structureel georganiseerd via cliëntenraden en de Wmo-raad. De laatste heeft een wettelijke basis in de Wmo. Zij spelen alle een belangrijke rol als adviseur en klankbord van de gemeente. Geconstateerd kan worden dat in toenemende mate beleidsterreinen met elkaar verweven raken. In dit licht kan ook gekeken worden of het wenselijk is de burger- en cliëntparticipatie ook meer integraal vorm te geven . Hierover wordt in de komende periode het gesprek geopend.

Met elkaar, voor elkaar, Wmo-kadernota 2013-2016

Met de beleidskaders voor de periode 2013-2016 bouwen we voort op het Wmo beleidskader 'Mee(r)doen in Dalfsen 2008-2011'. In die nota, waarvan de looptijd verlengt werd om de aansluiting te kunnen maken met de Wet publieke gezondheid en de met de transformatie opgaven , zijn de uitgangspunten en prestatievelden van de Wmo uitgebreid beschreven en is bovendien een overzicht geboden van voorzieningen op de Wmo prestatievelden in Dalfsen. Dat wordt in deze nota niet herhaald. In de vorige nota zijn de negen prestatievelden geclusterd tot zeven thema's. Die indeling wordt voortgezet waarbij lokaal gezondheidsbeleid als thema is toegevoegd. Dat levert de volgende thematische indeling op:

1. Informatie, advies en ondersteuning
2. Wonen, welzijn en zorg
3. Gezondheid
4. Leefbaarheid en participatie
5. Opgroeien en opvoeden
6. Mantelzorg en vrijwillige inzet
7. Maatschappelijke opvang

Per thema wordt in deze nota kort teruggekeken op de beleidsvoornemens uit 'Mee(r)doen in Dalfsen' en de mate waarin die zijn gerealiseerd. Vervolgens worden de gemeentelijke ambities voor de nieuwe beleidsperiode geformuleerd.

Het beleid op het sociale domein in Dalfsen is op orde. Op vele deelreinen beschikt de gemeente over actuele notities en is het beleid bij de tijd. Mede op basis daarvan is het Wmo-beleid van de gemeente in de komende periode een logische voortzetting van het beleid, zoals beschreven in 'Mee(r)doen in Dalfsen' .

'Met elkaar, voor elkaar' is een kadernota. Na vaststelling wordt deze kadernota per kalenderjaar uitgewerkt in uitvoeringsplannen.

Thema 1. Informatie, advies en ondersteuning.

De belangrijkste opdracht van de Wmo is dat burgers kunnen blijven meedoen in de samenleving. Voorop staat daarbij het kunnen nemen van eigen verantwoordelijkheid en regie. Dat gaat niet altijd vanzelf, soms is ondersteuning nodig. Goede informatie, advisering en zo nodig ondersteuning bij het formuleren van de juiste hulpvraag vormen de basis.

Informatie, advies en ondersteuning bij het formuleren van de hulpvraag krijgt vooral vorm in het Wmo-loket. Dit bestaat sinds 1 januari 2007. Het loket biedt toegang tot alle Wmo-voorzieningen en biedt informatie over Awbz-zorg. Naast het fysieke loket functioneert een uitgebreid digitaal loket (www.wmoloketdalfsen.nl).

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen'

- *Verbreding Wmo-loket*
In de vorige beleidsperiode is het voornemen geformuleerd om het Wmo-loket te verbreden. Bij de eerste ontwikkeling werd gedacht aan een wmo-steunpunt, spreekuur, gekoppeld aan servicepunten. Omdat in de praktijk de wmo-consulenten veelal op huisbezoek gaan is hier niet voor gekozen. Contact via het Wmo-loket in het gemeentehuis, telefonisch contact en waar nodig en gewenst huisbezoek werkt voor zowel voor de wmo-cliënt als voor de gemeente beter.
- *Klanttevredenheid*
Onderzoeksbureau SGB0 heeft onderzoek verricht naar de tevredenheid van alle cliënten die in 2009 of 2010 een aanvraag hebben gedaan bij het Wmo-loket voor hulp bij het huishouden of andere individuele voorzieningen (zowel zorg in natura als via een PGB). De uitkomsten daarvan (n=267) zijn iets positiever dan de gemiddelde uitkomsten bij 162 andere gemeenten.

Ambities 2013-2016

- *Gespreksmodel uit de 'Kanteling' als centrale methodiek*
Naast signalering tijdens de uitvoering van het reguliere werk van sociale professionals vormt het Wmo-loket bij uitstek de plaats waar met burgers die een ondersteuningvraag hebben in gesprek kan worden gegaan aan de hand van het gespreksmodel van de Kanteling. Dat hoeft niet 'aan het loket' maar kan ook plaatsvinden in de vorm van een huisbezoek ('keukentafelgesprek'). De Wmo-consulenten zijn geschoold in het hanteren van dit model.
- *De Loketfunctie: integraliteit van intake en uitvoering*
Het past in de lijn van een integrale benadering van de grote transities om te beschikken over een breed integraal intakeproces voor alle vragen rondom "meedoen". Het gaat hier om de domeinen van de verschillende transities, arbeidsparticipatie, begeleiding en dagbesteding, opvoed en opgroevragen en Wmo (maatschappelijke participatie). Het Wmo-loket zou hier minimaal deel van moeten uitmaken. Vooralsnog gaan de gedachten uit naar een duidelijke inhoudelijk verbinding tussen het CJG en het lokaal Wmo-loket. Kern daarvan is dat vragen van burgers waar ook gesteld of gesignaleerd, aan elkaar worden verbonden om tot een integraal mogelijke beoordeling te komen en een passende follow-up te geven waarbij 'eigen kracht' in eerste instantie centraal staat. De huidige werkwijze van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) omvat een kernteam met expertise vanuit jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg en maatschappelijke dienstverlening. Een procesmanager meervoudige problematiek die op basis van vragen en signalen een multidisciplinair overleg kan uitschrijven waarbij aanvullende expertise aan tafel kan worden genodigd, bijvoorbeeld leerplicht). Onderzocht wordt of die werkwijze ook model kan staan voor vragen dan wel signalen op andere leefgebieden dan opvoeden en opgroeien. Op korte termijn vindt evaluatie plaats van de huidige werkwijze. Bij doorontwikkeling van het CJG wordt ook ingespeeld op de gevolgen van de transitie jeugdzorg.
- *Klanttevredenheidsonderzoek op lokaal niveau*
In aanvulling op het onderzoek van SGB0 (2009 en 2010) willen wij in deze tweede Wmo-periode zelf onderzoek (laten) verrichten naar de tevredenheid van inwoners die een beroep op het Wmo-loket hebben gedaan.

Thema 2. Wonen, welzijn en zorg

Het doel van de gemeente Dalfsen is om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen in hun eigen woon- en leefomgeving. Het streven is behoud en versterking van de eerstelijnszorg in de

kernen. In het huidige ouderenbeleid wordt de nadruk gelegd op de combinatie van wonen en zorg, de zogeheten woonservicegebieden. De laagdrempeligheid en bereikbaarheid van de benodigde zorg zijn daarin belangrijke uitgangspunten. De gemeente wil een samenhangend beleid dat voorziet in de vraag naar: passende woningen, op preventie gerichte welzijnsactiviteiten, een sluitend zorgaanbod en afstemming tussen wonen, welzijn en zorg in woonservicegebieden in de drie grotere kernen. De gemeente wil in gezamenlijk overleg met aanbiedende partijen, zoals de woningcorporaties, de welzijnsinstellingen en de zorgaanbieders, komen tot een goede samenhang en een sluitend aanbod, waarbij allen participeren vanuit een eigen verantwoordelijkheid. Het gezamenlijk belang bestaat uit het zo goed mogelijk bedienen van de burger die ondersteuning nodig heeft. De gemeente voert de regie en stimuleert de samenhang en afstemming.

Bij deze ontwikkeling wordt ook aandacht besteed aan de gevolgen van het scheiden van wonen en zorg zoals en de veranderingen die plaats vinden in de vergoeding van zorgzwaarte pakketten. Ook dit vraagt aandacht voor de wijze waarop inwoners zelfstandig, al dan niet met begeleiding kunnen blijven wonen.

Overigens is het thema wonen, welzijn en zorg niet exclusief gericht op ouderenbeleid. Ook jongerenhuisvesting en wonen voor mensen met een beperking in de gemeente vragen om aandacht. Aandacht voor jongeren die niet meer in het ouderlijk huis kunnen wonen maar nog wel een vorm van begeleiding nodig hebben op weg naar zelfstandigheid maakt hier ook onderdeel van uit. In het algemeen is ook het binden van jongeren aan Dalfsen door passende huisvesting te bieden van belang om een goede en diverse bevolkingssamenstelling te handhaven.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen'

- *Ontwikkeling woonservicegebieden*
Er is een integraal overleg in de vorm van een samenwerkingsverband woonservicegebieden gerealiseerd. Hierin wordt deelgenomen door de Vechthorst, de Veste, Carinova, Hulstkampen, Rosengaarde, Zorggroep Raalte, SWO Lemelerveld, LWO Dalfsen, SMON en de gemeente Dalfsen. De planvorming rondom woonservicegebieden is ter hand genomen en heeft geresulteerd in het Uitvoeringsprogramma woonservice gemeente Dalfsen (maart 2011) en het Plan van Aanpak Woonservicegebieden SWOL, Landstede en SMON (januari 2012).
- Als uitvloeisel van de planvorming in 2008 wordt gewerkt aan het geschikt maken van de woningvoorraad sociale huur voor bewoning door mensen van alle leeftijdsgroepen en dat zal de komende periode doorlopen.
- Er is een samenhangend vraaggericht aanbod aan welzijnsdiensten voor senioren en mensen met een fysieke handicap ontwikkeld (Landstede Welzijn en SWOL)

Ambities 2013-2016

- *Jongeren- en startershuisvesting*
De gemeente zoekt samen met de corporaties naar mogelijkheden voor starters, hetzij in bestaande woningen, VAB's of op nieuwbouwlocaties. Op uitbreidingslocaties is 40% van het aantal uit te geven kavels in de vrije sector bestemd voor starters. De voorrangsregeling bij de uitgifte van kavels blijft in stand. De VROM-starterslening wordt door de benodigde middelen daarvoor beschikbaar te stellen voortgezet. De gemeente doet onderzoek naar de verdere mogelijkheden om de doorstroming in sociale koopwoningen te stimuleren, waarbij bij verkoop de woning opnieuw ter beschikking komt van een starter (Woonvisie gemeente Dalfsen 2011-2016). De gemeente maakt in overleg met Zwolle, de regiogemeenten en de zorginstellingen regionale afspraken over woonruimte voor crisisopvang van jongeren.
- *Senioren huisvesting en vervoersfaciliteiten*
De gemeente doet onderzoek naar de mogelijkheden tot het vergroten van het aanbod seniorenwoningen in de gemeente en verbetering van vervoersfaciliteiten voor minder mobiele burgers (2013).
- In 2013 is 25% van de sociale woningvoorraad geschikt voor bewoning door bewoners van alle leeftijden.
- *Ontwikkeling woonservicegebieden*

Uitvoeringsprogramma woonservice Dalfsen 2011-2015:

- Uitwerken versterking sociale redzaamheid en cohesie woonservicegebieden (in ontwikkeling)
 - Doorontwikkeling woonservice in dorpen en wijken: vaststellen basisniveau voorzieningen woonservice in kleine kernen (in ontwikkeling)
 - Realisatie Kulturhusen als ontmoetingspunt in woonservicegebied in alle kernen (2012-2013)
 - Coördinatie en afstemming activiteiten zorg en welzijn in woonservicegebieden (2012)
 - Versterken toepassing thuishetchnologie (2013)
 - Stimuleren van bewustzijn wat inwoners zelf kunnen doen om hun woonomgeving geschikt te maken op langer zelfstandig blijven wonen
- *Decentralisatie van de extramurale begeleiding uit de AWBZ*
Alle dagopvang, dagverzorging, dagbehandeling, dagactiviteiten, maar ook de woonbegeleiding inclusief het vervoer dat aan de begeleidingsactiviteiten is verbonden voor personen met matige tot (zeer) zware problematiek, komt onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit vanuit de visie dat zorg en ondersteuning dichtbij burgers georganiseerd moet worden.

Ten tijde van de opstelling van deze Wmo-nota is het wettelijk kader voor de decentralisatie van de AWBZ-functie extramurale begeleiding naar de Wmo in ontwikkeling. De decentralisatie zal ook in het nieuwe regeerakkoord doorgang vinden. Wij nemen lokale beleidsvertaling ter hand zodra duidelijkheid geboden is (naar verwachting is 2013). Vanaf het moment van inwerking treden van de decentralisatie (2014/2015) zijn gemeenten verantwoordelijk voor vraag van nieuwe cliënten en uiteindelijk voor alle cliënten.

Uitgangspunten van de gemeente Dalfsen bij de vormgeving van begeleidingsmogelijkheden op lokale schaal zijn:

- zorg zo dicht mogelijk bij de cliënt aanbieden.
- zoveel mogelijk gebruik maken van collectieve voorzieningen.
- gebruik maken van bestaande voorzieningen.
- een belangrijke plaats inruimen voor vrijwilligers en toereikende ondersteuning van mantelzorgers.
- regionaal overleg en lokale uitvoering.

De werkwijze die ons daarbij voor ogen staat laat zich als volgt typeren:

- minder gebruik maken van landelijke, standaard, protocollen en meer lokaal en individueel maatwerk.
- meer ruimte voor algemene voorzieningen die gebiedsgericht worden ingezet.
- minder loketten en meer samen zoeken naar oplossingen.
- meer kijken naar wat iemand zelf nog wel kan.
- informele zorg en formele zorg aan elkaar verbinden.
- de zorginzet laten 'mee-ademen' met de zorgbehoefte.
- meer ruimte voor professionals in de uitvoering.
- minder verantwoording en meer presteren.

De rol van de gemeente zal daarbij geleidelijk verschuiven van regievoering naar faciliteren. Bij de uitvoering van de decentralisatie wil de gemeente nauw samenwerken met partners: lokale organisaties en aanbieders van zorg op regionaal niveau. Het is voor de gemeente van belang dat partnerorganisaties de uitgangspunten, analyse en ambitie van de gemeente delen. Bovendien dat zij de intentie hebben te werken volgens de uitgangspunten van Welzijn Nieuwe Stijl en het gespreksmodel uit de Kanteling van de Wmo en daarin ook investeren. Het is onze inzet om ook met die partners afspraken te maken over een integrale aanpak per kern. Dan gaat het om het leveren van maatwerk, laagdrempelig aanbieden. Vanzelfsprekend zullen daarbij ook cliëntenvertegenwoordigers en de Wmo-raad betrokken zijn.

Thema 3. Gezondheid

De hoofddoelstellingen van het lokaal gezondheidsbeleid kunnen kort omschreven worden als het stimuleren van gezond gedrag en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Het gaat er niet alleen om dat mensen gezond zijn, maar ook dat ze zich gezond voelen en dat ook blijven. Pas dan kunnen mensen een actief sociaal maatschappelijk leven leiden en zo optimaal mogelijk participeren in de lokale samenleving. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat het doel is een toereikend en samenhangend zorgaanbod van preventieve, curatieve en care voorzieningen. De gemeente wil hieraan waar dat mogelijk is een bijdrage leveren en waar dat gewenst is een regierol vervullen. Op lokaal niveau ligt het accent preventie, jeugdgezondheidszorg en mantelzorg. Burgers en vertegenwoordigers van (zorg)instellingen gaan we meer actief betrekken in het beleidsproces.

Het is een illusie om te denken dat lokaal preventief gezondheidsbeleid alle gezondheidsproblemen op kan lossen. Gezondheid, en zeker het ervaren van gezondheid, wordt beïnvloed door een complex geheel van factoren dat ook nog eens per individu verschilt. Wij kunnen door middel van het goed organiseren van preventief beleid, informatie en voorlichting bijdragen aan het stimuleren van een gezonde(re) levensstijl van inwoners. Wij verwachten dat mensen zich in toenemende mate bewust worden van de effecten van hun gedrag op de eigen gezondheid. Ook hier dragen wij uit dat burgers een eigen verantwoordelijkheid hebben. De gemeente voert de regie over de openbare gezondheidszorg, dat is het deel van de gezondheidszorg dat zich bezig houdt met het voorkomen van ziekten en de bevordering van de gezondheid van burgers. Deze regie stemt de gemeente daar waar mogelijk af in regionaal verband met andere gemeenten in de (GGD-)regio IJsselland. Lokaal gezondheidsbeleid heeft geen zeggenschap over de curatieve gezondheidszorg, zoals huisartsen en ziekenhuizen. Die taken behoren tot het domein van de rijksoverheid.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van inwoners van Dalfsen is een belangrijke gemeentelijke taak, die wettelijk is vastgelegd (Wet publieke gezondheid). Die wet schrijft ook voor dat de gemeenteraad iedere vier jaar een nota lokaal gezondheidsbeleid vaststelt, waarin wordt aangegeven hoe uitvoering wordt gegeven aan het gemeentelijk gezondheidsbeleid. Met het opnemen van het lokaal gezondheidsbeleid in de Wmo beleidsnota 2013-2016 voldoen wij aan die verplichting.

De gemeenten in de regio IJsselland hebben in 2007 een gezamenlijke preventienota 2007-2011 opgesteld. Daarin is een zevental prioriteiten benoemd. Uit monitoronderzoek is gebleken dat de gemiddelde gezondheidstoestand van burgers uit Dalfsen niet significant afwijkt van die van andere burgers uit de regio. Op basis van die constatering zijn de prioriteiten uit de regionale preventienota overgenomen in de nota Lokaal gezondheidsbeleid 2008-2011 van de gemeente Dalfsen. Hieronder volgt een overzicht van de zeven speerpunten met bijbehorende streefdoelen en geboekte resultaten:

- *Speerpunt overgewicht*
Het aantal mensen met overgewicht in Nederland stijgt de laatste jaren enorm. Naast een verstoorde energiebalans, teveel energie-inname en te weinig energieverbruik, speelt de leefomgeving een grote rol. In deze leefomgeving is het eenvoudig om weinig te bewegen en veel (en ongezond) te eten. De gezondheidsrisico's van overgewicht zijn groot. Er is een verhoogde kans op het ontwikkelen van diabetes type 2, hart- en vaatziekten en aandoeningen van het houdings- en bewegingsapparaat.

Mensen met overgewicht hebben vaker een negatief zelfbeeld en jongeren met overgewicht lopen bijvoorbeeld meer kans om gepest te worden. Het is vanzelfsprekend dat het gezondheidsprobleem landelijk, regionaal en lokaal hoog op de agenda staat en aangepakt wordt. De tendens van stijging in overgewicht die landelijk zichtbaar is, zal niet aan Dalfsen voorbijgaan. Het doel van de inzet is om deze tendens te keren. Bij de uitvoering hebben de instellingen voor jeugdgezondheidszorg een belangrijke taak. De aandacht richt zich daarbij niet alleen op de jongeren van 12-24 jaar, maar ook op 0-12 jarigen en hun ouders. De basis voor een gezond eet- en bewegingspatroon kan immers het best bij de jeugd gelegd worden. Door preventieve inzet op de jongere leeftijdsgroep wordt overgewicht op latere leeftijd voorkomen.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- Het regionale percentage jeugdigen met overgewicht moet in 2011 lager zijn dan 19 %.

- Het regionale percentage volwassenen met overgewicht mag niet toegenomen ten opzichte van het landelijk percentage met overgewicht in 2006 namelijk 50%
Uit de gezondheidsmonitor jeugd van 2011 blijkt dat bij 15% van de jongens en 16% van de meisjes sprake is van overgewicht. Met name bij jongeren tussen 12 en 15 jaar blijkt er sprake van een afname van het percentage met overgewicht.
Uit de laatste gezondheidsmonitor volwassenen blijkt het 45% van volwassenen overgewicht te hebben. Daarmee is de doelstelling gehaald, maar is tevens duidelijk dat hieraan nog veel aandacht besteed moet worden.
- *Speerpunt alcohol*
Naast een toename in het gebruik van alcohol, wordt ook de leeftijd waarop de jongeren beginnen met drinken steeds lager. Bovendien zijn ouders steeds toleranter geworden over het (toenemende) drankgebruik van hun kinderen. Deze ontwikkelingen waren voor ons aanleiding voor het ontwikkelen van beleid gericht op alcoholmatiging bij jongeren in de beleidsnota 'Mag ik ook een slokje' van mei 2006. Op basis van deze nota zijn zowel lokaal als regionaal activiteiten gestart, gericht op het terugdringen van het alcoholgebruik door jongeren. In september 2007 verscheen het regionale alcoholmatigingsprogramma jeugd 2007-2011, 'Minder drank, Meer scoren'.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- De omvang van de groep 12-24 jarigen die alcohol drinkt zal in 2011 niet groter zijn dan in 2003
- De gemiddelde startleeftijd waarop voor het eerst alcohol gedronken wordt zal in 2011 niet lager zijn dan in 2007
- De omvang van de groep 12-24 jarigen die regelmatig grote hoeveelheden drinkt neemt in 2011 niet toe ten opzichte van 2007
- Het percentage ouders dat het goed vindt of er niets van zegt dat hun kind drinkt zal in 2011 niet stijgen.

Uit de Regionale en lokale gezondheidsmonitor 2011 blijken de volgende resultaten:

- er zijn minder 12-14 jarigen die alcohol drinken dan vier jaar geleden.
- Er zijn meer 16-23 jarigen die alcohol gebruiken dan vier jaar geleden
- Ouders van jongeren tm 15 jaar zijn vaker afwijzend over alcoholgebruik van hun kinderen dan vier jaar geleden.
- De gemiddelde leeftijd waarop jongeren beginnen met drinken ligt hoger.
- Jongeren die drinken, drinken nog evenveel als vier jaar geleden.
- Veel jongeren drinken voor het uitgaan al alcohol, vaak thuis of bij vrienden thuis.

Politie, Tactus Verslavingszorg GGD en ambulante jongerenwerk geven daarnaast de volgende signalen af:

- jongeren (met name vanaf 15 jaar) zijn niet gevoelig voor voorlichting over de risico's van alcohol.
 - Er zijn nog steeds veel ouders die jongeren thuis laten drinken ('dan hebben we er zicht op')
 - Ouders zijn moeilijk te bereiken
 - Alcoholmatiging moet zich niet alleen richten op voorlichting en kennisoverdracht maar ook op de weerbaarheid van jongeren en ouders
 - het beleid moet zich richten op het terugdringen van de beschikbaarheid van alcohol en de handhaving van wet- en regelgeving
- *Speerpunt depressie*
De gezondheidsrisico's bij depressie zijn groot. Mensen met een depressieve stoornis zijn ernstig beperkt in hun sociaal en maatschappelijk functioneren. Bij ouderen zijn chronische ziekten, eenzaamheid en ingrijpende levensgebeurtenissen, zoals het verlies van een partner, belangrijke risicofactoren. Dat de risico's groter worden naarmate de leeftijd stijgt is dan ook voorspelbaar.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- De urgentie van het probleem depressie en eenzaamheid bij ouderen onder de aandacht brengen van de betrokken regionale en lokale partijen.

- Het inzichtelijk maken van hiaten en knelpunten in de zorgketen rondom depressiepreventie bij ouderen met als doel ketenzorg sluitend te maken, het bereik van preventieve interventies te verhogen en eenzaamheid en depressie onder ouderen terug te dringen. Voorlichtings- en informatiebijeenkomsten van OOGZ instellingen als Dimence dragen bij aan begrip en aandacht bij depressie. Dit is zowel gericht op het netwerk van in de zorg als op mensen die te maken hebben met mensen met depressie in hun omgeving. Voorlichting is ook gericht op het voorkomen van depressie. Dit vraagt blijvende aandacht. Uit de gezondheidsmonitor volwassenen blijkt dat één derde van de bevolking een risico loopt op een angst- of depressiestoornis.
- *Speerpunt Jeugdgezondheidszorg*
Jeugdgezondheidszorg is de gemeentelijke basisvoorziening op het gebied van de preventieve gezondheidszorg voor kinderen en jongeren van 0-19 jaar. De kerntaak van JGZ is het bevorderen en beschermen van de gezondheid en de lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van jeugdigen. Doel van het regionale jeugdgezondheidsbeleid is: ouders, kinderen en jongeren de juiste (preventieve) zorg op het juiste moment bieden, op maat, goed bereikbaar en laagdrempelig.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- Verbeteren van vroegsignalering en vroegtijdig ingrijpen bij psychosociale problemen bij jongeren. Op 50% van de scholen voor VO en MBO is in 2011 een ziekteverzuimprotocol ingevoerd en houden jeugdartsen spreekuren om te begeleiden bij zorgwekkend verzuim
- Het percentage ouders dat niet weet waar ze met hun vragen over opvoedings- en of gedragsproblemen terecht kunnen is gedaald van 20% in 2006 naar 5% in 2011
- Het plan 'geschakelde opvoedingsondersteuning' is geïmplementeerd in 2011
- Het Centrum voor Jeugd en Gezin is in regionaal verband gerealiseerd (zie ook het thema 'opgroeien en opvoeden')
- *Speerpunt Infectieziekten en SOA bestrijding*
Seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA), ook wel geslachtsziekten genoemd, zijn infectieziekten die door seksueel contact kunnen worden overgedragen. SOA worden steeds vaker gediagnosticeerd en vormen daarmee een toenemend risico voor de volksgezondheid. De GGD is verantwoordelijk voor de preventie van SOA en voor de organisatie van de aanvullende curatieve SOA-bestrijding. Dit betekent dat de GGD naast opsporing van SOA ook een behandeling aanbiedt. Dit gebeurt conform landelijke richtlijnen en kwaliteitseisen.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- Het voortzetten en uitbreiden van preventieve en curatieve activiteiten met als doel het aantal SOA terug te dringen
De GGD voert het sense spreekuur uit, gericht op jongeren met vragen over seks. Hier kunnen jongeren ook terecht met vragen over Soa. Het gebruik van dit spreekuur groeit nog steeds. Er wordt meer gericht aandacht besteed aan het bereiken van risicogroepen. Dit leidt er toe dat er meer aandoeningen gevonden worden tijdens het consult.
- *Speerpunt Medische milieukunde*
Milieu en gezondheid is een zorgtaak van de gemeente en is ondergebracht bij de GGD. Steeds vaker ervaren mensen problemen met het binnenmilieu op school en in hun eigen woning. In Dalfsen is het binnenmilieu één van de thema's die met scholen in het kader van de lokale educatieve agenda en het huisvestingsbeleid wordt besproken. Bij nieuwbouw van scholen en schoollokalen wordt rekening gehouden met de inzichten die nu bekend zijn. Voor oudere gebouwen geldt dat stook- en ventilatiegedrag van grote invloed zijn op het binnenmilieu. Hier ligt een belangrijke verantwoordelijkheid voor schoolbesturen. De gemeente neemt hierbij een coördinerende en regisserende rol op zich.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- Het voortzetten van preventieve activiteiten in de vorm van voorlichting en advies met als doel een toename in het aantal frisse en gezonde binnenmilieus op scholen en in woningen

Door middel van het project 'Frisse scholen' wordt vanaf 2010 tot 2015 volop geïnvesteerd in een gezonder binnenmilieu in scholen.

- *Speerpunt roken*
Landelijk wordt er al veel gedaan op het gebied van preventie van roken. Regionaal is er geen aanpak tegen roken voorgesteld. De reden daarvoor is dat de meest effectieve interventies op het gebied van roken lokaal geïnitieerd kunnen worden. In Dalfsen wordt hieraan invulling gegeven door een aantal specifieke maatregelen die deels zijn opgenomen in het sportbeleid en alcoholpreventiebeleid.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen'

- Het digitale programma 'Op tijd voorbereid' gericht op roken, alcohol- en middelengebruik is onder de aandacht gebracht bij alle scholen in de gemeente. In schooljaar 2011-2012 zijn er zeven scholen (van de 18) die het programma hebben uitgevoerd. Veel scholen hebben combinatieklassen 7-8 waardoor zij het programma eens in de twee jaar afnemen.

Ambities 2013-2016

- *Speerpunt overgewicht*
 - 10 % van de kinderen tussen 2 en 12 jaar heeft overgewicht . In samenwerking met het basisonderwijs worden preventieve programma's ingezet bijvoorbeeld het project 'Ik lekker fit' Vanaf het schooljaar 2012-2013 wordt met het basisonderwijs invulling gegeven aan preventieve programma's op het terrein van sport en bewegen, cultuur, weerbaarheid en andere thema's.
- *Speerpunt alcohol*
Wij hechten sterk aan het terugdringen van alcoholgebruik door jongeren. Wij zijn voorstander van het verhogen van de leeftijdsgrens naar 18 jaar en zien daar ook in Den Haag landelijk draagvlak voor. Voorlopig staat de wettelijke leeftijdsgrens nog op 16 jaar en we hebben in de notitie 'Alcoholpreventie Jeugd 2012-2015' de volgende doelstellingen geformuleerd:
 - De omvang van de groep 12-15 jarigen die alcohol gebruikt neemt in 2015 niet toe ten opzichte van 2011 (2011: 11%)
 - Het percentage ouders van 12-15 jarigen dat het alcoholgebruik van hun kind goedvindt of er niets van zegt zal in 2015 dalen tot 30% of lager (2011: 36%)
 - De omvang van de groep 16-23 jarigen die vaak en veel drinkt neemt in 2015 af tot 17% (2011: 21%)

De gemeente Dalfsen zet in op preventieve activiteiten gericht op jongeren en hun ouders via het CJG en het onderwijs. Daarnaast wordt een campagne gevoerd waarin keeteigenaren en keten betrokken worden om in te zetten op positieve beloning van goed gedrag van jongeren van 16-23 jaar. Daarbij wordt samengewerkt met andere gemeente als Ommen en Hardenberg. Preventieve activiteiten hebben alleen effect als er ook wordt gewerkt aan het beperken van de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren. De gewijzigde Drank en Horecawet geeft de gemeente vanaf 1 januari 2013 mogelijkheden om nieuwe maatregelen te treffen die de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren beperken. De voorbereidingen van de nieuw taken van de gemeente op dit vlak worden integraal opgepakt.

Speerpunten landelijke preventienota

De hoofdthema's van het landelijk preventiebeleid vormen ook voor Dalfsen het kader voor de onderdelen van het preventiebeleid. Deels zijn deze hierboven uitgewerkt. Deels wordt overeenkomstig de landelijke beleidskeuze de inzet van de voorgaande jaren voortgezet. De thema's zijn dan: overgewicht, depressie, diabetes, roken en schadelijk alcohol gebruik. Centraal is het accent op bewegen. Voldoende bewegen werkt ondersteund bij alle genoemde speerpunten Dit laatste wordt uitgewerkt in de kadernota bewegen en sport 2013-2016.

Aandacht voor gehoorschade

Uit publicaties blijkt dat gehoorschade in toenemende mate optreed. Als gevolg van gebruik van oortelefoons met muziek, maar ook door geluidssterkte in horeca en uitgaansgelegenheden tredt gehoorschade op. Eenmaal aangerichte gehoorschade is in het algemeen niet meer te herstellen. Dit gegeven is een reden om in overleg te treden met de GGD over mogelijkheden om preventief aandacht te besteden aan de risico's van gehoorschade. In 2013 worden mogelijkheden hiertoe in kaart gebracht. Het doel is om hier (zo mogelijk in regionaal verband) aandacht aan te besteden. Daarnaast wordt ook onderzocht of er mogelijkheden zijn om geluidsbelasting in horeca en uitgaansgelegenheden te beperken.

Gezondheidsbeleid algemeen

In Hardenberg is het initiatief genomen voor de aanpak Vitaal Vechtdal. In samenwerking tussen eerste en tweede lijnvoorzieningen, GGD en gemeente wordt uitwerking gegeven aan een samenhangende uitvoering van preventiebeleid. De gemeente Ommen is hierbij aangesloten. Eén van de onderdelen van Vitaal Vechtdal richt zich op een kerngerichte aanpak uitgaande van bevolkingskenmerken per kern. Op korte termijn wordt onderzocht of aansluiting van Dalfsen bij onderdelen van Vitaal Vechtdal ook voor onze gemeente tot positieve resultaten kan leiden.

Thema 4. Leefbaarheid en participatie

Een leefomgeving waar bewoners zich goed en veilig voelen is een randvoorwaarde om zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam te blijven. Dit gaat niet alleen over de fysieke inrichting van de woonomgeving, maar ook over een goed functionerend leefklimaat met een sterke sociale samenhang. Waar mogelijk stimuleren wij initiatieven om voorzieningen op peil te houden of nieuwe passende voorzieningen te ontwikkelen. De gemeente wil inwoners betrekken bij de leefbaarheid van hun kern, wijk of buurt. De burgers hebben een verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving. Wij werken steeds meer kerngericht. Bij deze ontwikkeling past om te onderzoeken of ook het subsidiebeleid meer kerngericht ingezet kan worden. Bij het onderzoek kunnen dan ook uitspraken worden gedaan over betrokkenheid en zeggenschap van inwoners bij de inzet van middelen en differentiatie in uitvoering per kern. In de kernen kunnen de Plaatselijk Belangen daarbij een belangrijke rol spelen in de vorm van het eerste aanspreekpunt voor de gemeente. Maar hier kunnen als dit beter past ook andere organisatorische vormen ontstaan.

Meedoen in samenleving vraagt ook om mogelijkheden tot ontmoeting met anderen. Wij kiezen er daarom voor om maatschappelijke activiteiten in de kernen zoveel mogelijk samen te brengen. Een andere reden is dat we zo efficiënt mogelijk met maatschappelijk vastgoed willen omgaan. Het kulturhusconcept is daarbij het uitgangspunt. In iedere kern wordt daarom een voorziening gerealiseerd volgens dit concept, passend bij de kern. De vrijwilligersbesturen krijgen indien nodig inhoudelijke ondersteuning bij beheer, exploitatie en verdere ontwikkeling van de kulturhusen.

Het vermogen tot maatschappelijk participeren en behoud van individuele zelfstandigheid zijn de belangrijkste doelen van de Wmo. Onder maatschappelijke participatie verstaan wij de mogelijkheid om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten.¹ Mensen die door ziekte of beperkingen moeite hebben om op eigen kracht mee te blijven doen aan de samenleving moeten daarin gesteund worden. Daarvoor dient eerst in de eigen familie en het eigen sociale netwerk gekeken te worden. Wij vinden het belangrijk dat ook jongeren zich daarvan bewust zijn en hun bijdrage in dit opzicht leveren (maatschappelijk investeren).

Maatschappelijke participatie is een breed begrip. Wij zien verschillende vormen van maatschappelijke participatie:

- het hebben en onderhouden van sociale contacten.
- leveren en ontvangen van mantelzorg
- actieve deelname aan buurtactiviteiten
- gebruik maken van buurtvoorzieningen
- deelname aan het verenigingsleven
- deelname aan ontspanningsactiviteiten (waaronder sport en cultuur)
- deelname aan vrijwilligerswerk
- het volgen van een opleiding

¹ Modelverordening Wmo VNG 2010.

- verrichten van betaalde arbeid (arbeidsparticipatie)

Wij leveren een bijdrage aan de maatschappelijke participatie van onze burgers door initiatieven op bovenstaande terreinen te stimuleren en ondersteunen, voorzieningen te faciliteren, gerichte activiteiten te subsidiëren en bij te dragen aan de versterking van de arbeidsparticipatie in de gemeente. De Participatiewet (voorheen Wet werken naar vermogen), die naar verwachting in enigerlei vorm in de komende periode wordt ingevoerd, geeft de gemeente op dit terrein ook wettelijke taken.

Zowel vanuit de invalshoek leefbaarheid als van maatschappelijke participatie is het van belang dat burgers van Dalfts zich veilig voelen en weten. Daarbij gaat het zowel om sociale als fysieke veiligheid. De gemeente heeft de regie over het integrale veiligheidsbeleid. De algemene doelstelling van het veiligheidsbeleid is om samen met alle veiligheidspartners de huidige veilige woon- en leefomgeving in stand te houden en die waar mogelijk te verbeteren. Het doel is dat alle inwoners, alle generaties van de gemeente Dalfts zich veilig (blijven) voelen in hun leefomgeving. Veiligheid betreft iedereen, en is dus ook ieders verantwoordelijkheid. Niet alleen de gemeente en de hulpdiensten als politie en brandweer dragen daar zorg voor. Ook de inwoners zelf, ondernemers, welzijnsinstellingen en overige instellingen hebben een rol en verantwoordelijk voor een veilige gemeente.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfts'

- In de planvorming voor 2008-2011 was opgenomen dat gemeente en Plaatselijk Belang het basisniveau van voorzieningen per kern zouden vaststellen. De bedoeling was dat dit gekoppeld zou worden aan dorpsontwikkelingsplannen. Deze zijn echter niet voor alle kernen opgepakt. Inmiddels is een vorm gevonden door aandacht aan het voorzieningen niveau te verbinden met de ontwikkeling van woonservice gebieden, waaraan inmiddels uitvoering wordt gegeven..
- *Huiselijk geweld*
Het is aannemelijk dat de aangiftebereidheid rondom huiselijk geweld is gestegen. Dit heeft enerzijds te maken met de landelijke campagnes over huiselijk geweld. Anderzijds is door de invoering van de Wet Tijdelijk Huisverbod per 1 maart 2009 de aandacht voor huiselijk geweld verder toegenomen. In 2009 zijn er in de gemeente Dalfts vijf tijdelijk huisverboden opgelegd. In 2010 en 2011 twee per jaar.
- *Het ontwikkelen van passende inburgeringstrajecten voor nieuwkomers en oudkomers.*
Dit is gerealiseerd.
- *Conform de taakstelling passende huisvesting bieden voor statushouders.*
Dit is gerealiseerd.

Ambities 2013-2016

- *Leefbaarheid en bevolkingsontwikkeling*
De bevolkingsontwikkeling van Dalfts is op termijn zodanig dat rekening moet worden gehouden met krimp in de omvang van de bevolking (ontgroening en verdergaande vergrijzing). Dit kan gevolgen hebben voor het voorzieningen niveau in de hele gemeente, maar mogelijk vooral in kleinere kernen. In de periode 2013-2016 worden de ontwikkelingen en gevolgen nader onderzocht, worden mogelijke acties beschreven en wordt waar nodig en mogelijk in het beleid hierop ingespeeld.
- *Actieplan laaggeletterdheid*
Laaggeletterdheid houdt in dat mensen eenvoudige teksten kunnen lezen, maar bijvoorbeeld bijsluiters van recepten, krantenartikelen of (aanvraag)formulieren niet begrijpen. Laaggeletterde inwoners beheersen de basisvaardigheden lezen en schrijven, en ook rekenen, onvoldoende. Dat vormt een barrière om maatschappelijk te participeren. Geschat wordt dat er zo'n 2.500 tot 3.000 mensen in Dalfts laaggeletterd zijn. Landelijk wordt uitgegaan van ongeveer 10 procent van de bevolking.
De gemeente Dalfts stelt een aanvalsplan op om laaggeletterdheid in de gemeente tegen te gaan. Het is de bedoeling dat laaggeletterden extra lessen kunnen gaan volgen. Werkgevers

kunnen daarbij een rol gaan spelen voor mensen die bij hen in dienst zijn.
Wij hebben de intentieverklaring Bestrijding Laaggeletterdheid onder Nederlands sprekende volwassenen ondertekend.

- *Kunst en cultuurbeleid 2011-2014*

Kunst en cultuur dragen volgens ons bij aan de leefbaarheid van de gemeente en bieden mogelijkheden tot maatschappelijke participatie. Zo kan via de openbare bibliotheek in een eigentijdse moderne omgeving kennis worden opgedaan en informatie worden ingewonnen en kunnen ter ontspanning boeken en bladen worden gelezen. Via kunsteducatie, cultuureducatie en amateurkunst nemen jongeren kennis van allerlei cultuuruitingen en kunnen ze zelf ervaren wat dit voor hen betekent. Beeldende kunst vormt een bron van inspiratie. Het cultureel erfgoed is waardevol, omdat dit veel vertelt over het verleden. Kennis en begrip bij historie, cultuur en gewoonten van de leefomgeving draagt bij aan het versterken van de verbondenheid en betrokkenheid met de samenleving. Wij vinden het daarom van belang om via subsidies of op andere wijze bij te dragen aan bibliotheekwerk, kunst- en cultuureducatie, beeldende kunst, amateurkunst, behoud cultureel erfgoed, culturele evenementen festiviteiten en de streekomroep.

- *Visie op sport en bewegen 2012-2020*

De vitale kernen hebben een kwalitatief goed en een toegankelijk aanbod van sportverenigingen, accommodaties en stimuleringsactiviteiten. Er wordt goed aangesloten bij de wensen van burgers. Daarmee levert sport een positieve bijdrage aan een gezonde leefstijl en leefbaarheid in de kernen. Bovendien biedt sport veelzijdige mogelijkheden tot maatschappelijke participatie. Wij blijven er naar streven dat iedereen mee kan doen in bewegen, dan wel sportbeoefening. Een accent ligt daarbij op het stimuleren van jeugdsport (0-18 jaar). Daarvoor biedt de gemeente een infrastructuur aan kwalitatief goede en aantrekkelijke accommodaties, waar afstemming, bundeling en gezamenlijke programmering plaatsvindt en doelmatig gebruik wordt bevorderd. De gemeente biedt inhoudelijke ondersteuning aan het vrijwillig kader binnen sportverenigingen, bij voorbeeld met behulp van het vrijwilligerssteunpunt..

- *Arbeidsparticipatie*

In het landelijk beleid op het gebied van arbeidsmarkt en sociale zekerheid wordt ervan uitgegaan uit dat teveel mensen die wel kunnen werken, nu langs de kant staan. De concept Wet werken naar vermogen van het vorig kabinet zou er voor moeten zorgen dat zoveel mogelijk mensen via werk in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, dan wel in een vorm van beschermt werken of vrijwilligerswerk terecht komen. Het doel is om mensen die kunnen werken en die nu nog een beroep (zouden doen) op de wetten Investeren in jongeren (Wij), Sociale werkvoorziening (Wsw) en arbeidsongeschiktheids-voorziening voor jonggehandicapten (Wajong) allen onder onder de Wet werken naar vermogen vallen. Inmiddels is aangekondigd dat er de Wwnv niet wordt ingevoerd, maar dat er sprake zal zijn van een Participatiewet.

De uitvoering wordt een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Wij worden hiermee verantwoordelijk voor de hulp en ondersteuning aan iedereen die onder de nieuwe regeling valt en krijgen hierdoor met een nieuwe groep klanten te maken.

Wij stellen een beleidsnota op ter voorbereiding waarin keuzes worden gemaakt inzake het vormgeven van de verantwoordelijkheid voor het werkdeel en het inkomensdeel van de nieuwe wetgeving naar organisatie en uitvoering. Wij hebben uitgesproken dat we als gemeente zelf de regie blijven voeren bij de vormgeving van de lokale uitvoering van de Participatiewet. Regie op beleidsniveau, op klantniveau en op inkoopniveau. Dit vanuit argumenten gericht op het aanbrengen van meer integrale verbindingen op lokaal niveau en kostenbeheersing op de langere termijn. Om die reden zien wij geen meerwaarde om deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling Wezo. Wij hebben actueel inzicht in de omvang van de doelgroepen die bij de Wet werken naar vermogen zijn betrokken.²

- *Maatschappelijk investeren*

² Juni 2012: WSW (incl. wachtlijst circa 200, Beschut werken binnen circa 6 indicaties op jaarbasis, Wajong instroom op jaarbasis circa 15 en Bijstand instroom 50-60 op jaarbasis.

Het uitgangspunt eigen kracht van inwoners staat centraal staat in de Wmo. Het eigen sociale netwerk maakt daar ook onderdeel van uit. Als het zelf niet lukt is het vanzelfsprekend dat het eigen sociale netwerk bijspringt.

Wij vinden het van belang dat ook jongeren zich hiervan bewust zijn, want jong geleerd is oud gedaan. Wij willen hierin stimulerend optreden. In het in 2013 te ontwikkelen beleid voor 'maatschappelijk investeren' of 'maatschappelijk verbinden' zullen we ook specifiek aan jongeren aandacht besteden. Er zijn al goede voorbeelden te vinden in Nederland. Wij stellen ons daarbij voor dat het beleid op maatschappelijk investeren ook een rol gaat spelen bij de grondslagen voor het verlenen van subsidies aan maatschappelijke organisaties.

Thema 5. Opgroeien en opvoeden

Vrijwel alle gemeentelijke beleidsterreinen raken de leefwereld van kinderen en jongeren. Integraal jeugdbeleid is daarom noodzakelijk. Centraal staat het bieden van een goed en veilig leefklimaat, waarin jongeren een passende sociale, emotionele en intellectuele ontwikkeling doormaken. Ouders / opvoeders hebben hiervoor de eerste verantwoordelijkheid. De gemeente heeft tot taak ouders hierbij te ondersteunen. Ook anderen dragen hieraan bij: kinderopvang, school, sportverenigingen, corporaties en professionals uit zorg en welzijn. Prioriteit hebben, aandacht voor jongeren in een zorgsituatie (jonge mantelzorgers), maatschappelijke participatie van jongeren, het behalen van een startkwalificatie, aansluiting met de arbeidsmarkt en jongerenhuisvesting. Beschermend jeugdbeleid richt zich op de kleine groep jongeren (circa 10%) die als gevolg van risico-omstandigheden extra aandacht behoeven. Belangrijk daarvoor is de integrale werkwijze van het CJG wanneer sprake is van meervoudige problematiek bij jongeren.

De Wet op de Jeugdzorg geeft de gemeente een preventieve en signalerende rol. Zij moet met behulp van de algemene voorzieningen ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen zoveel mogelijk voorkomen en anders de problemen tijdig signaleren. De Wmo sluit hier op aan. De volgende taken behoren tot het gemeentelijk domein:

- informatie aan ouders en kinderen over opvoeden en opgroeien;
- signaleren van problemen via algemene voorzieningen;
- toegang tot het gemeentelijke hulpaanbod;
- pedagogische hulp: advisering en lichte hulpverlening;
- coördinatie van zorg voor gezinnen.

De verantwoordelijkheid van de gemeente voor de jeugdzorg wordt sterk uitgebreid. In de komende jaren vindt (fasering nu nog niet duidelijk) de decentralisatie van de jeugdzorg van provincie naar gemeente plaats. Dat heeft betrekking op de wet op de jeugdzorg, jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd-GGZ (Zorgverzekeringswet en AWBZ) en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren (AWBZ). Het Centrum voor Jeugd en Gezin zal op lokaal niveau als toegang naar de jeugdzorg gelden.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- *Opstellen beleidsnota Jeugd- en jongerenbeleid.* In november 2011 is de nota Jeugdbeleid 2012-2015 verschenen. De actiepunten uit de nota maken deel uit van het thema opgroeien en opvoeden in deze Wmo-beleidsnota.
- *Tegengaan van verzuim en voortijdig schoolverlaten.* De leerplichtadministratie is verbeterd en de capaciteit van leerplicht is op peil gebracht. Met de gemeente Zwolle zijn in het schooljaar 2008-2009 afspraken over verzuimmelding gemaakt. Deze lopen naar verwachting. Er vindt goede uitwisseling plaats tussen lokale leerplicht ambtenaren en het CJG via de jeugdverpleegkundigen.
- *Vorming van Centrum voor Jeugd en Gezin.* Bij de ontwikkeling van het CJG in Dalfsen is voortgebouwd op de al bestaande structuur. Al in 2006 is aan Carinova en GGD de opdracht gegeven om vorm te geven aan de integrale aanpak van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Deze aanpak is in de afgelopen jaren geleidelijk gegroeid in de vorm van het jeugdgezondheidsplein Dalfsen. Naast Carinova en GGD zijn inmiddels ook maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg betrokken. In juni 2009 is op de plek van het JGZ-plein, het fysieke inlooppunt CJG gerealiseerd. Er wordt gewerkt vanuit een gezamenlijk team met waarnodig

aansluiting bij de aanpak van het Kansnetwerk en het jeugdhulpteam. Op deze wijze wordt voldaan aan de basisvoorwaarden voor het CJG. In het JGZ-plein was al sprake van integrale samenwerking tussen JGZ 0-4 en 4-19. Deze integrale aanpak is de afgelopen jaren versterkt. In 2013 zal de uitvoering van JGZ 0-19 naar verwachting in één uitvoeringsorganisatie (GGD) worden ondergebracht.

De verbinding met onderwijs en de zorgadviesteams op de scholen is gerealiseerd door aanwezigheid van schoolartsen/verpleegkundigen uit het CJG op scholen en in (bovenschoolse) zorgadviesteams (Zat's). Binnen het CJG is een eenduidig aanbod opvoedingsondersteuning gerealiseerd.

- *Ambulant jongerenwerk.* De jaarlijkse evaluatie van de inzet van het ambulant jongerenwerk vindt plaats in de context van de jaarlijkse evaluatie van subsidie-afspraken met de uitvoerende organisatie SMON. Het ambulant jongerenwerk functioneert naar tevredenheid en de samenwerking met de politie verloopt goed.
- *Beleidsparticipatie van jongeren.* Wij vinden het belangrijk dat jongeren zicht betrokken kunnen voelen bij de samenleving. Wij proberen jongeren daarom op diverse wijzen te bereiken. Bijvoorbeeld via sociale media, door , jaarlijkse raads gesprekken met jongeren. Ook de methodiek van 'dynamic duo's' draagt hieraan bij . Hierbij wordt een bestuurder gekoppeld aan een jongere. In periodieke ontmoetingen krijgt de bestuurder beter zicht op de leefwereld van jongeren en omgekeerd krijgt de jongere een beter beeld van het functioneren van de gemeente.

Ambities 2013-2016

- *Actiepunten Lokaal jeugdbeleid (Nota Jeugdbeleid 2012-2015)*
 - Actualiseren van de nota speelvoorzieningen met specifieke aandacht voor de spreiding van (formele en informele) buitenspeelplaatsen (2012).
 - De lokale Educatieve Agenda-structuur doorontwikkelen zodat een goede afspiegeling van organisaties ontstaat (2012).
 - onderzoek naar de noodzaak tot preventieve inzet van logopedie in de voorschoolse periode (2012)
 - Opstellen uitvoeringsnotitie 'uitgangspunten kinder- tiener – en jongerenwerk' (2012) en uitvoering daarvan in 2013-2016.
 - Met basisscholen invulling geven aan preventieve programma's op het gebied van sport & bewegen, cultuur, weerbaarheid en andere thema's (2012-2013)
 - Een structureel budget vrijmaken om het project 'op tijd voorbereid' op basisscholen voort te zetten (vanaf 2012)
 - In nieuw sportbeleid aandacht besteden aan de aansluiting bij wensen van jongeren (15+)
 - Uitvoering geven aan ketenbeleid (continu)
 - Structureel budget vrijmaken voor incidentele activiteiten gericht op preventie of participatie georganiseerd door vrijwilligers (vanaf 2013)
 - Structureel budget vrijmaken voor het voortzetten van preventieve activiteiten op het gebied van alcoholmatiging en middelengebruik (vanaf 2013)
 - Bij overheveling van de handhavingstaak vanuit de Drank- en Horecawet inzetten op handhaving van de leeftijdsgrenzen bij verkooppunten en alcoholbezit van jongeren onder de 16 jaar.
 - Organisatie van vormen van jongerenparticipatie met raad, college en jongerenwerk.
 - Met Plaatselijk Belang bespreken hoe zij jongeren bij hun werk kunnen betrekken (2013)
 - Gemeente en corporaties onderzoeken de mogelijkheden om kleine en goedkope appartementen te bouwen, bijvoorbeeld in bestaande te renoveren woningen.
- *Doorontwikkeling van het CJG*

Het CJG zal dienen als voorportaal voor de transitie Jeugdzorg. Het CJG wordt nu vooral gedragen door Carinova en de GGD. Verdere verbreding en versterking van integraal werken is belangrijk. Participatie vanuit voorschoolse voorzieningen, het onderwijs en MEE is wenselijk. De huidige CJG-partners geven aan dat het ontwikkelen van een aanbod thuisbegeleiding belangrijk is en dat het vormgeven aan signaleringsnetwerken prioriteit verdient.

Voor wat betreft regievoering over het CJG wordt coördinatie ingekocht bij de GGD en is het

het procesmanagement meervoudige problematiek belegd bij Landstede. Specialistische producten worden regionaal ingekocht. Deze werkwijze bevat goed en wordt mogelijk voortgezet. Het is ook denkbaar dat de keuze wordt gemaakt om de coördinatie binnen de gemeente onder te brengen. Voor wat betreft financiering en verantwoording gaan de gedachten ook uit naar het beschikbaar stellen van een budget waarmee het werk moet worden verricht en waarbij achteraf verantwoording moet worden afgelegd. Daarmee komt de gemeente ook tegemoet aan het uitgangspunt 'ruimte bieden aan de professional'.

De gemeente overweegt een coalitie van maatschappelijke organisaties, breder dan de huidige CJG-partners, de opdracht te geven om in de vorm van een pilot al werkende weg een gebiedsgerichte aanpak te ontwikkelen. Signalering en aanpak moeten daarin dicht op elkaar georganiseerd zijn (korte lijnen). In een pilot kan worden verkend hoe verkokering in het aanbod van ondersteuning kan worden tegengegaan door een meer integrale en generalistische werkwijze te ontwikkelen. De maatschappelijke organisaties die bij een dergelijke pilot zijn betrokkenen krijgen daarbij de ruimte om in onderlinge samenspraak en afstemming tot werkorganisatie en verantwoordingsafspraken te komen.

Bij de invoering en ontwikkeling van het CJG is nauw samengewerkt met de gemeente Ommen. Zo is er sprake van een gezamenlijk aangestelde CJG-coördinator en gezamenlijk inhoudelijk overleg. De keuze van Ommen en Hardenberg om ambtelijk samen te werken kan invloed hebben op de samenwerking met Dalfsen. Bij de doorontwikkeling van het CJG en de zorgstructuur kijken we vooral naar logische samenwerkingsmogelijkheden. De ontwikkelingen die voortkomen uit de transitie jeugdzorg en de zorgstructuur in het kader van passend onderwijs spelen daarbij een belangrijke rol.

- *Taken in het kader van de transitie Jeugdzorg*

Met ingang van 2015 zal de gehele jeugdzorg onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten worden gebracht. Het gaat om: provinciale jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering, jeugd-GGZ (inclusief begeleiding), zorg aan licht verstandelijk beperkte jeugdigen en de gesloten jeugdzorg.

Met de financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg willen gemeenten ervoor zorgen dat:

- Kinderen en ouders kunnen rekenen op informatie, advies, ondersteuning en begeleiding bij opvoeden en opgroeien.
- Kinderen en ouders snel deskundige en effectieve (specialistische) hulp krijgen bij opvoed- en opgroei problemen, inclusief ggz-problematiek.
- Het vermogen van ouders en kinderen om zelf problemen aan te pakken gekoesterd blijft en ondersteuning gericht is op vergroten van de zelfwerkzaamheden.
- Kinderen niet 'doorgeschoven' worden, maar professionals en deskundigen 'aanschuiven'.
- Met ouders die niet willen of kunnen en bij wie de veiligheid van hun kinderen in het geding is, via drang en dwang de opvoeding weer op de rails krijgen.

Met de transitie van de jeugdzorg is ook een structurele bezuiniging van € 300 miljoen gemoeid. Voorbereiding van en vormgeving aan de transitie is een complexe opgave. Wij kiezen daarbij voor een regionale aanpak met lokale accenten. Er is op regionaal niveau een projectorganisatie ingericht waarin Dalfsen participeert om de voorbereidingen voor de decentralisatie te treffen. Daarbij gaat het in eerste instantie om het in kaart brengen van de startsituatie (huidige doelgroepen en structuur), het toekomstig aanbod (vraagsturing en inkoop), communicatie en financiering. De gemeente heeft in samenspraak met andere gemeenten en de provincie Overijssel voor de transitie en de inrichting van de jeugdzorg op lokaal niveau de navolgende uitgangspunten en 'toetsstenen' geformuleerd:

- het recht van een kind om veilig en evenwichtig op te groeien in de eigen sociale context
- verantwoordelijkheid en plicht van de eerst verantwoordelijk opvoeders en de sociale gemeenschap om voor een kind die veilige en evenwichtige opvoedcontext te realiseren
- recht van kind en ouders op ondersteuning om kinderen binnen de sociale context te houden
- uitgangspunt bij ondersteuning zijn de kernwaarden: eigen kracht en verantwoordelijkheid /regie bij kind en ouders, vertrouwen en ruimte voor sociale omgeving.

- de ondersteuningsbehoefte en mate van zelfredzaamheid van kinderen en ouders zijn leidend bij de inzet van de mate en aard van de ondersteuning
- sterker accent op preventie door vroegtijdige en met zo licht mogelijke ondersteuning verhelpen van problemen.
- ondersteunen op kansen en zonder labels.
- 1 kind/gezin, 1 plan, 1 aanspreekpunt en 1 budget. De ondersteuning is samenhangend en vanuit een integrale benadering van de verschillende leefdomeinen van kinderen en ouders zoals huisvesting, onderwijs, werkgelegenheid en zorg.
- de veiligheid van kinderen en kwaliteit van de zorg voor kinderen blijft tenminste op het bestaande niveau. Waar nodig is sprake van borging op bovenlokaal niveau.
- het stelsel is opgebouwd vanuit toevoegende waarde aan kind, gezin en sociale omgeving.
- verantwoordelijkheden en budgetten worden in beginsel zo laag mogelijk, dat wil zeggen bij alle – ook kleine – gemeenten belegd.
- het stelsel is eenvoudig, transparant en belast professionals en organisaties met minder bureaucratie.
- gemeenten bieden de ondersteunende instellingen ruimte voor hun taken en voor creativiteit en innovatieve kracht van hulpverleners en organisaties. gemeenten beperken hun rol tot het vaststellen van de kaders op hoofdlijnen, het definiëren van gewenste resultaten en het inrichten van een daarop afgestemde verantwoording.
- de zorg voor jeugd is effectiever en efficiënter: op tijd en op maat (geen wachtlijsten).

Thema 6. Mantelzorg en vrijwillige inzet

Mantelzorgers en vrijwilligers hebben een bijzondere plaats in de lokale samenleving. Mantelzorgers geven mede vorm aan de civil society, waarin mensen voor elkaar zorgen en naar elkaar omkijken. Daarnaast maken zij het mogelijk dat de mensen voor wie zij zorgen langer in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Het gemeentelijk beleid in het kader van de Wmo richt zich op ondersteuning van mantelzorgers zodat zij daardoor de zorg beter volhouden.

In Dalfsen zijn naar schatting 3.700 inwoners actief als mantelzorger³. Het gaat hierbij om mensen die langer dan 3 maanden voor een naaste zorgen of die dat minimaal 8 uur per week doen. Daarvan vormen ongeveer 1250 mantelzorgers een risicogroep. Deze mensen verlenen langer dan drie maanden én meer dan acht uur per week hulp. Geschat wordt dat ongeveer 300 mantelzorgers zich overbelast voelen.

Dalfsen kent een breed basisaanbod voor mantelzorgers, voor een groot deel door vrijwilligersorganisaties georganiseerd. Voor de informatievoorziening en adviesfunctie is er in Dalfsen het Steunpunt Informele Zorg en zijn er de steunpunten van Carinova en de Vrijwillige Thuiszorg. Op het gebied van emotionele en praktische ondersteuning is er een ruim aanbod door diverse organisaties. Groepsgewijze ondersteuning in Dalfsen bereikt met name de wat oudere mantelzorgers. Voor jonge mantelzorgers worden vanuit de regionale instellingen activiteiten georganiseerd. Op het gebied van materiële en financiële hulp en hulp voor werkende mantelzorgers zijn het voornamelijk voorzieningen of landelijke regelingen waar mantelzorgers of cliënten een beroep op kunnen doen.

De gemeente Dalfsen kent een rijk geschakeerd verenigingsleven, drijvend op vrijwilligers. Alle kernen kennen in meer of mindere mate initiatieven door en voor vrijwilligers. Initiatieven komen van de burger, uit de kern, wijk en/of buurt. De gemeente heeft in relatie tot het vrijwilligerswerk vooral een faciliterende rol.

Het Steunpunt Vrijwilligerswerk Dalfsen wordt uitgevoerd door Landstede Welzijn in opdracht van de gemeente Dalfsen. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk speelt een belangrijke rol bij de ondersteuning van verenigingen en organisaties als het gaat om het werven en binden van vrijwilligers. Het steunpunt geeft advies en informatie, beheert de vacaturebank en bemiddelt in relatie tot deskundigheidsbevordering.

³ Cijfers afkomstig uit de nota 'Mantelzorgers in beeld 2008-2011.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen'

Mantelzorg

- *Het in beeld brengen van de mantelzorger en zijn of haar vragen.* In 2009/2010 hebben stagiaires van Windesheim hier onderzoek naar gedaan en een rapportage uitgebracht. De resultaten zijn gedeeld met betrokken organisaties, college en raad en worden gebruikt bij ontwikkeling van beleid.
- *Het Steunpunt Mantelzorg implementeren in het Wmo-loket.* Er zijn afspraken gemaakt tussen Wmo-loket en mantelzorgorganisaties over doorverwijzen, informatie-uitwisseling etc.
- *Vraag en aanbod inzake respijtzorg in beeld brengen.* Voor wat betreft de informele respijtzorg is het beeld inzake vraag en aanbod duidelijk. De Vrijwillige thuiszorg beschikt over een duidelijk productenboek aan de hand waarvan de gemeente subsidiegesprekken voert. In het bovengenoemde onderzoek van de studenten van Windesheim zijn mantelzorgers ook bevraagd op hun wensen en behoeften. Daaruit blijkt dat een groot deel van de mantelzorgers (rond de 30%) behoefte heeft aan meer vrije tijd voor zichzelf. Daar kan de Vrijwillige Thuiszorg soms een rol in spelen. De Vrijwillige Thuiszorg houdt daarnaast klanttevredenheidsonderzoeken om te kunnen beoordelen of de geboden ondersteuning voldoet aan de verwachtingen.
- *Het ontwikkelen van een passend ondersteuningsaanbod voor jonge mantelzorgers.* Doormiddel van de regionale aanpak Carinova en de consultant jonge mantelzorgers Carinova. wordt hieraan uitvoering gegeven.
- *Organisatie van een jaarlijkse Dag van de Mantelzorger.* Dit wordt uitgevoerd en verloopt naar tevredenheid.
- *Realisatie van een periodiek Alzheimer-cafe .* Dit wordt uitgevoerd en verloopt naar tevredenheid.
- In 2009 is de *Mantelzorggids* verschenen. Die biedt een uitgebreid overzicht van organisaties die hulp of ondersteuning kunnen bieden op het terrein van mantelzorg en informele zorg.

Vrijwillige inzet

- *Het in kaart brengen van knelpunten , drempels en behoeften binnen het vrijwilligerswerk in Dalfsen.* Dit is gerealiseerd en wordt in de uitvoering van de werkzaamheden door het steunpunt vrijwilligerswerk opgepakt..
- *Het doorontwikkelen van het Steunpunt Vrijwilligerswerk.* Het Steunpunt heeft de afgelopen jaren regelmatig contact gehad met verenigingen en andere organisaties. Een groot deel van de organisaties is bereikt.
- *Het ontwikkelen van een vraaggericht aanbod cursussen voor vrijwilligers (-organisaties).* Er zijn met regelmaat bijeenkomsten georganiseerd en trajecten uitgevoerd ter ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersbeleid van verenigingen.
- *Het tot uitdrukking brengen van de maatschappelijke waardering voor vrijwilligerswerk.* Dit vindt plaats door middel van subsidiëren van activiteiten die, mede, door vrijwilligers worden uitgevoerd. De maatschappelijk waardering wordt verder overgelaten aan de organisaties die met vrijwilligers werken.

Ambities 2013-2016

De nota mantelzorgbeleid 2008-2012 volstaat ook voor de komende jaren. Dit besluit uit 2012 betekent dat er geen nieuw beleidsplan wordt opgesteld, maar vooral aandacht blijft voor uitvoering van het bestaande beleid. De ondersteuningstaken van Carinova en de Vrijwillige Thuiszorg voor (jonge) mantelzorgers worden voortgezet. Waar voorheen nog sprake was van tijdelijke financiering , is er nu sprake van structurele middelen.

Ook het beleid inzake vrijwilligerswerk wordt gecontinueerd. Met Landstede Welzijn zijn afspraken gemaakt over inzet van het Steunpunt Vrijwilligerswerk. Daarbij zijn met het Steunpunt de navolgende taken overeengekomen:

- het beheer van de website “www.vrijwilligerswerkdalfsen.nl “ inclusief vacaturebank.
- organisatie van minimaal vier informatieavonden per jaar.
- op aanvraag ondersteuning bieden aan vrijwilligers of vrijwilligersorganisaties.
- jaarlijks organiseren van een vrijwilligersmarkt in Dalfsen, Nieuwleusen of Lemelerveld.
- Informatievoorziening over cursusmogelijkheden.
- Vrijwilligerswerk in de media onder de aandacht brengen.
- Deelnemen in het project samenwerking met Plaatselijk Belangen.
- Adviesrol inzake vrijwilligerswerk en beleid vervullen in de richting van de gemeente.

Bovendien een aantal taken in het kader van de organisatie van maatschappelijke stages:

- het vervullen van de makelaarsfunctie maatschappelijke stages.
- het verzorgen van bemiddeling tussen leerlingen en organisaties.
- het enthousiasmeren van organisaties voor maatschappelijke stages.
- het ontwikkelen, onderhouden en beheren van een stage vacaturebank.
- bijdragen aan de organisatie van een stagemarkt.
- bijdragen aan de ontwikkeling van een structuur voor uitvoering van de maatschappelijke stages in de gemeente.

Het regeerakkoord kondigt aan dat maatschappelijke stages vanaf 2015 niet meer als verplichting worden gezien. De gevolgen, ook voor de taken van het steunpunt vrijwilligerswerk worden tijdig in beeld gebracht.

Thema 7. Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan mensen die, door één of meerdere problemen, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Onder vrouwenopvang wordt ook het beleid ter bestrijding en preventie van huiselijk geweld gerangschikt.

Bij OGGZ gaat het kort gezegd om ongevraagde bemoeienis met kwetsbare mensen die kampen met meervoudige problemen. Het betreft hier meestal psychische en/of verslavingsproblemen. Die groep kwetsbaren is veelal onvoldoende zelfredzaam en vraagt meestal niet duidelijk om hulp. Een veelgehoorde term voor die groep is dan ook ‘zorgwekkende zorgmijders’. Het doel van de OGGZ is: het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren én beschermende factoren met het oog op het voorkomen en verminderen van uitsluiting en dakloosheid en het realiseren van een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen en hun omgeving.

Ambulante verslavingszorg doelt op activiteiten die zich richten op hulpverlening op locatie, gericht op verslavingsproblemen en het voorkomen van verslavingsproblemen. Ook de activiteiten gericht op het bestrijden en voorkomen van overlast door verslaving kunnen hieronder worden verstaan.

De Wmo gaat uit van de zelfredzame burger, die kan meedoen in de samenleving, maar naarmate de zelfredzaamheid minder wordt neemt de zorg toe. Preventie van dak- en thuisloosheid, verlies van zelfredzaamheid en huiselijk geweld is van groot belang. Er blijven echter situaties waarin opvang en/of zorg nadrukkelijk vereist zijn. Daarom vinden wij het belangrijk dat er een ondersteuningsaanbod is in de vorm van een sluitende keten, die voorziet in een samenstel van diensten en voorzieningen die geleverd worden door meerdere partijen. Ook hier geldt als uitgangspunt dat op termijn naar een zoveel mogelijk zelfredzame situatie wordt gestreefd, waarin meedoen weer mogelijk is.

Om de maatschappelijke opvang in het kader van de Wmo in goede banen te leiden, zijn 43 centrumgemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van een samenhangend aanbod aan maatschappelijke opvang. Ze dienen ervoor te zorgen dat tijdelijk onderdak, begeleiding, informatie en advies beschikbaar zijn voor mensen die, al dan niet gedwongen, hun thuissituatie hebben verlaten en

niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. De centrumgemeenten ontvangen hiervoor specifieke uitkeringen van het Rijk. Naast hun uitvoerende verantwoordelijkheid zijn de gemeenten ook verantwoordelijk voor een goede afstemming van het opvangbeleid met andere instellingen en sectoren. De centrumgemeenten werken hiertoe samen met opvanginstellingen, zorgkantoren, woningcorporaties en andere betrokkenen in de regio. Met uitzondering van de vier grote steden werken de centrumgemeenten met een zogenaamd Stedelijk Kompas voor hun regio. Voor de gemeente Dalfsen is Zwolle de centrumgemeente. Zwolle heeft in 2007 het Stedelijk Kompas vastgesteld. Daarin gaat Zwolle uit van een integrale aanpak voor de gehele regio in samenspraak met de regiogemeenten.

Doelstellingen 'Mee(r)doen in Dalfsen' :

- *Afstemming tot stand brengen tussen het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld (Zwolle) en de lokale voorzieningen. Gerealiseerd in 2009.*

Ambities 2013-2016

- Woonvisie gemeente Dalfsen 2011-2016

Gemeente en corporaties willen voorkomen dat mensen dakloos worden en op straat komen te staan en de corporaties spannen zich in om daklozen tegen de normale condities van huisvesting te voorzien. De gemeente en Woonstichting VechtHorst betalen elk 50% van de kosten voor een project van Humanitas, waarbij hulp wordt geboden bij de thuisadministratie om huisuitzetting te voorkomen. Daarnaast draagt VechtHorst jaarlijks € 20.000 bij aan de exploitatie van De Herberg, een opvanghuis voor dak- en thuislozen in Zwolle. De Veste gaat in Hardenberg een ruimte omvormen tot woonvorm voor dak- en thuislozen voor stichting Limor. De gemeente maakt in overleg met Zwolle, de regiogemeenten en de zorginstellingen regionale afspraken over woonruimte voor crisisopvang van jongeren. Ook worden mogelijkheden onderzocht voor het realiseren van woonruimte voor jongeren die niet meer in het ouderlijk huis kunnen wonen maar bij de stap naar zelfstandigheid nog een vorm van begeleiding nodig hebben.